

บทที่ 1

บทนำ

งานหัตถกรรม “ศิลปะประดิษฐ์” นับเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ ที่นับว่ามีความสวยงาม และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ก่อเกิดจากฝีมือทางการช่างท้องถิ่นของชาวจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว ประกอบกับจำนวนของวัสดุในการผลิตงานหัตถกรรมมีหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็น ฝ้ายทอ กระดาษ ไม้ เครื่องเงิน โลหะ เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ ส่งผลให้งานประดิษฐ์ของพื้นเมืองมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ริเริ่มการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบทอดงานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปะประดิษฐ์ของจังหวัดเชียงใหม่” รายละเอียดของงานวิจัยกล่าวได้ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เช่น การล้มละลายของบริษัทเอกชน หรือผู้ประกอบการรายย่อย ก่อให้เกิดปัญหาการลดจำนวนคนงาน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ส่งผลให้เกิดปัญหาการตกงาน รายจ่ายที่มากกว่ารายได้ นับเป็นปัญหาเศรษฐกิจที่ร้ายแรงเป็นอย่างยิ่ง และในขณะเดียวกันภาครัฐบาลก็ได้กำหนดนโยบายในการฟื้นฟูเศรษฐกิจในหลายด้าน ซึ่งนโยบายที่สำคัญด้านหนึ่งก็คือ การพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า โดยการเลือกพัฒนาสินค้าท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ดั้งเดิมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสร้างจัดจำหน่ายทั้งในท้องถิ่น

ศิลปะประดิษฐ์ แต่เดิมหมายถึง งานช่างฝีมือ เป็นงานที่มนุษย์ใช้สติปัญญาสร้างสรรค์ขึ้นด้วยความประณีต วิจิตรบรรจง ฉะนั้น งานศิลปะประดิษฐ์จึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นผลงานที่มนุษย์ใช้ปัญญาและความพากเพียรสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ในสมัยโบราณ นักปราชญ์ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะประดิษฐ์ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นงานปั้น งานแกะสลัก งานประดิษฐ์ ๆ ล้วนเป็นศิลปะประดิษฐ์ทั้งสิ้น จึงสรุปได้ว่า “ศิลปะประดิษฐ์ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเพื่อให้เกิดความงามและความพึงพอใจ”

การที่จะอนุรักษ์หัตถกรรมศิลปประติมากรรมได้นั้น ผู้วิจัยจึงได้ริเริ่มงานวิจัย เรื่อง “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประติมากรรมของจังหวัดเชียงใหม่” เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ลูกหลานได้สืบทอด และยังสามารถแพร่กระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ด้วยการให้ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ และความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการตลาด อีกทั้งยังได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินธุรกิจที่มีหัวใจสำคัญสามประการคือ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษานี้มีประเด็นสำคัญที่เป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1 บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานศิลปประติมากรรมในจังหวัดเชียงใหม่
- 2.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานศิลปประติมากรรมในจังหวัดเชียงใหม่
- 2.3 เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานศิลปประติมากรรมในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศ ผู้สากล

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาขั้นตอนการทำงานหัตถกรรมงานศิลปประติมากรรมเพื่อสืบทอดภูมิปัญญา และเพื่อศึกษาศักยภาพของกลุ่มธุรกิจชุมชนสาขางานศิลปประติมากรรมในอำเภอหางดง อำเภอเมือง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

4. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขางานศิลปประติมากรรมของจังหวัดเชียงใหม่” มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประติมากรรม อำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) โดยมีขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากกลุ่มผู้ประกอบการที่คาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ 15 กลุ่ม ซึ่งคัดเลือกจาก

- 1) รายชื่อกลุ่มผู้ประกอบการที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ในงานผลิตภัณฑ์งานศิลปหัตถกรรมศิลปประดิษฐ์ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย
- 2) กลุ่มตัวอย่างจากเครือข่ายผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- 3) ผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) โดยแยกกลุ่มงานหัตถกรรมสาขางานศิลปประดิษฐ์ที่ต้องการเข้าร่วมโครงการแยกตามประเภทการจัดตั้ง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ธุรกิจชุมชน ผู้ประกอบการ กลุ่มแม่บ้าน ร้านค้า ฯลฯ

4.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสืบค้นข้อมูลกลุ่มหัตถกรรมศิลปประดิษฐ์ด้วยการจดบันทึก การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึก ถ่ายภาพ และถ่ายวิดีโอทัศน์ โดยอาศัยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory research) เพื่อจัดเก็บข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมสาขางานศิลปประดิษฐ์ของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษารูปแบบ ขั้นตอนการทำงาน ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสาขางานศิลปประดิษฐ์ เป็นข้อมูลจากการรวบรวมและการศึกษาขององค์กรต่าง ๆ ภาครัฐบาล ชุมชน และเอกชน โดยการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน นอกนั้นสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดรูปแบบงานหัตถกรรมแนวใหม่ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากวิจัยแบบมีส่วนร่วม ต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรที่เกี่ยวข้องที่ถือเป็นผู้ร่วมการวิจัยในท้องถิ่นด้วย ได้แก่

- 1) กรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมศักยภาพของประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กร เครือข่ายชุมชน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพ

2) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นองค์กรหลักในการนำภูมิปัญญา นวัตกรรม องค์ความรู้ เพื่อการพัฒนา ธุรกิจอุตสาหกรรมไทยให้มั่นคง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3) ศูนย์ประสานงาน OTOP ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ นับว่าเป็นศูนย์ประสานงาน ด้านต่าง ๆ ในโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) จังหวัดเชียงใหม่

4) สถานที่ราชการ เอกชนที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ชาวเขา หอศิลปวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่ ฯลฯ

4.3 ชนิดของเครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต (Interview schedule) ได้แก่ เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นลักษณะคำถาม กำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าให้เลือกตอบ (Closed ended question) และ คำตอบแบบเติมคำ (Open ended question) ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ สังเกต และจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ แบ่งเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน ดังนี้

- 1) ข้อมูลลักษณะพื้นฐาน และประวัติความเป็นมาของผู้ประกอบการ ข้อมูลในด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านงานศิลปประดิษฐ์
- 2) ข้อมูลรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญางานหัตถกรรมสาขางานศิลปประดิษฐ์ในท้องถิ่น
- 3) ข้อมูลด้านความต้องการ ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างที่จำเป็น จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
- 4) วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์แบบอื่น ได้แก่ การประชุม วางแผนงานวิจัยร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อดำเนินแผนกิจกรรม การจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อระดมความคิดเห็น และหาข้อสรุปเพิ่มเติมในความสมบูรณ์ของเนื้อหา ด้านประวัติความเป็นมา ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อติดตามผล จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม และการเผยแพร่องค์ความรู้ แก่ประชาชนผู้สนใจ จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินผล และสรุปผลการวิจัย

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

5.1 การวิจัยครั้งนี้เนื่องจากการรวบรวมหัตถกรรมพื้นบ้านงานศิลปประดิษฐ์ ในชุมชนต่าง ๆ และเห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีพื้นบ้านว่าเป็นอย่างไร มีการถ่ายทอด ภูมิปัญญามานานแค่ไหน ซึ่งเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดสู่สาธารณะชน

5.2 เป็นการบริการความรู้แก่ประชาชนเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา เปิดอบรมให้ประชาชนที่สนใจ จัดนิทรรศการและจัดทำคู่มือวารสารประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจ เพื่อให้ความรู้ และนำรวบรวมในเอกสาร ฐานข้อมูล เพื่อถ่ายทอดให้แก่ประชาชนทุกระดับได้

5.3 บริการความรู้แก่ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา จากกรรมวิธีการผลิตงานศิลปะประดิษฐ์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน โดยสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปต่อยอดภูมิปัญญาและพัฒนารูปแบบให้เป็นสินค้ารูปแบบใหม่ สีสันล้ำหน้า

5.4 นำไปผลิตเชิงพาณิชย์และสร้างนวัตกรรมใหม่ในสาขางานหัตถกรรมศิลปประดิษฐ์ ที่ได้จากการศึกษา และอบรมเพื่อการพัฒนางานหัตถกรรมงานศิลปประดิษฐ์ให้ทุนค่าใช้จ่าย ทุนเวลา ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ถ้าเป็นสินค้าก็สามารถผลิตสินค้าได้จำนวนมากยิ่งขึ้น

5.5 จากการให้ความรู้ด้านการออกแบบ การผลิต การจัดการและการตลาด ผู้ประกอบการ หัตถกรรมงานศิลปประดิษฐ์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้เป็นอย่างดี

5.6 การทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย ในด้านการเพิ่มศักยภาพ การจัดการในธุรกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาธุรกิจอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาสินค้าสู่โครงการ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น สามารถบริหารทรัพยากรต้นทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทำธุรกิจของตนสู่สากล เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและพลวัตโลก

5.7 พัฒนาผู้ประกอบการหัตถกรรมงานศิลปประดิษฐ์ โดยนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปบริหารจัดการ นำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชุมชนอื่น จังหวัดอื่นได้

5.8 ผู้ประกอบการงานหัตถกรรมงานศิลปประดิษฐ์ ทั้งจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัด ไกล่เคียง สามารถประยุกต์ใช้ผลการวิจัยกับกลุ่มของตนเองได้

5.9 สามารถนำหลักการบริหารจัดการในด้านการตลาด การจัดการ การเงิน ต้นทุนการผลิต ที่ใช้กับผู้ประกอบการงานศิลปประดิษฐ์ไปใช้ในแหล่งชุมชนอื่น ๆ ได้

5.10 สามารถนำวิจัยไปต่อยอดในท้องถิ่น และชุมชนอื่น ๆ ได้

6. ระยะเวลาในการทำวิจัย

การศึกษานี้มีระยะเวลาการทำวิจัยเป็นเวลา 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553

7. นิยามศัพท์

การประยุกต์ (Applied) หมายถึง การปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อมของกลุ่มงานหัตถกรรมงานศิลปประดิษฐ์ ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เข้าด้วยกันเพื่อสร้างศักยภาพการดำเนินธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หมายถึง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในเบื้องต้นมีหลักการดังนี้ (อภิชัย พันธเสน, 2545 : 7)

1. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม นั่นคือ ใช้เทคโนโลยีที่มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ
2. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ
3. ไม่โลภเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
4. เน้นความซื่อสัตย์ สุจริตในการประกอบการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค และไม่เอารัดเอาเปรียบแรงงานหรือลูกค้า ตลอดจนมาเอารัดเอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ
5. เน้นการกระจายความเสี่ยงจากการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และ/หรือ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลผลิตได้ด้วย
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ (Down side risk management) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการจัดการ
7. เน้นการตอบสนองตลาดภายในท้องถิ่น ภูมิภาค ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศเป็นหลักตามลำดับ

ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้อุตสาหกรรมสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงในระยะยาว ซึ่งจะศึกษาได้จากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สามารถผ่านวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมาได้ เพื่อพัฒนาเป็นตัวชี้วัดและกำหนดเป็นเกณฑ์ที่จะให้การสนับสนุนแทนเน้นปัจจัยด้านการเงินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญของการสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมโดยรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐมาโดยตลอด และคงจะเป็นแนวทางสำคัญต่อไปในอนาคต ถ้าหากไม่มีการศึกษาในประเด็นทั้ง 7 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นนี้อย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้อุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นส่วนประกอบสำคัญของการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียงสืบต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงความรู้ ความคิด ความเชื่อที่ท้องถิ่นได้สั่งสมและสืบทอดต่อกันมา อันเป็นศักยภาพหรือความสามารถ วิธีการ และเครื่องมือ เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาของการดำรงชีวิตให้มีความสุขของบุคคลในท้องถิ่นให้อยู่รอดแบ่งออกเป็นหลายชนิด เช่น (อมรา นาคพญา, 2547 : ออนไลน์)

1. ด้านการเกษตร
2. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
3. ด้านศาสนาและประเพณี
4. ด้านศิลปวัฒนธรรม
5. ด้านแพทย์แผนไทย
6. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานศิลปะประดิษฐ์ (Invent Art) หมายถึง หัตถกรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการทำงานประดิษฐ์ที่ผลิตขึ้นด้วยมือ และมีการผสมผสานหัตถกรรมอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น งานทอผ้าผสมผสานกับงานปัก งานไม้ผสมผสานกับงานกระดาษ เป็นต้น ซึ่งเป็นงานประดิษฐ์ที่มีขนาดเล็ก รวมถึงการนำเอาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาผสมผสานให้เป็นชิ้นงานที่มีคุณค่า และความสวยงาม ซึ่งเป็นงานที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มของงานหัตถกรรมทั้ง 9 สาขาได้ จึงรวบรวมเพื่อนำมาแยกเป็นสาขางานศิลปะประดิษฐ์นั่นเอง งานประเภทนี้ตัวอย่างเช่น งานฉีก ทอ งานโครเชต์ เย็บผ้าฉนวน การทำเครื่องประดับ ฯลฯ ของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อุตสาหกรรมขนาดเล็ก หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานต่ำกว่า 10 คน และมีทรัพย์สินไม่เกิน 5 ล้านบาท (อภิชัย พันธเสนและคณะ, 2546 : 7)

อุตสาหกรรมขนาดย่อม หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานเกิน 10 คน แต่ไม่เกิน 50 คน และมีทรัพย์สินไม่เกิน 50 ล้านบาท (อภิชัย พันธเสนและคณะ, 2546 : 7)